

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА
АКАДЕМІЯ ім. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Затверджую
Голова приймальної комісії
проф. Ломакович А.М.
2026 р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОЇ СПІВБЕСІДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
замість предметів НМТ**

для здобуття першого бакалаврського рівня вищої освіти
для осіб, які мають право на спеціальні умови участі у конкурсному відборі

Кременець 2026

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного іспиту з історії України для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти розроблена відповідно до чинної програми з історії України для 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання, затвердженої Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 13.01.2017 № 52 зі змінами відповідно до наказу МОН України від 10.02.2017 № 201), програми з історії України для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання, затвердженої Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 14.07.2016 року № 826) та з урахуванням програми зовнішнього незалежного оцінювання якості знань учнів з історії України у 2018 р. (затвердженої наказом МОН України у редакції від 03.02.2016 № 77). Програма вступного іспиту з історії України включає зміст шкільного курсу з історії України від найдавніших часів до сьогодення, об'єднаний у 31 тему.

Метою вступного іспиту з історії України є перевірити сформовані у вступників знання та загально-предметні історичні уміння для конкурсного відбору для навчання в Академії. Головним завданням вступного іспиту з історії України є оцінити ступінь підготовленості вступників з історії України, рівень розуміння змісту термінів і понять, здатності оперувати ними, співвідносити з діяльністю певних історичних діячів, політичних сил тощо. Також під час вступного іспиту перевіряється знання вступниками пам'яток архітектури й образотворчого мистецтва, що є невід'ємною складовою культурного розвитку нашого народу. Програма вступного іспиту з історії України складається з пояснювальної записки, змісту вступного іспиту в розрізі тем та літератури.

Програма передбачає перевірку рівня сформованості в учнів насамперед історичної компетентності, до елементів якої належать:

хронологічна компетентність – уміння орієнтуватися в історичному часі, встановлювати близькі та далекі причино-наслідкові зв'язки, розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах, виявляти зміни і тяглість життя суспільства;

просторова компетентність – уміння орієнтуватися в історичному просторі та знаходити взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і природного довкілля;

інформаційна компетентність – уміння працювати з джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, визначати їх надійність, виявляти і критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел;

логічна компетентність – уміння визначати і застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ, ставити запитання та шукати відповіді, розуміти множинність трактувань минулого та зіставляти різні його інтерпретації;

аксіологічна компетентність – уміння формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень

відповідного часу чи відповідної групи людей, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

Тема 1. Стародавня історія України.

Поява та розселення людей на території України. Заняття привласнювального господарства. Неолітична революція. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Ремесла. Трипільська і середньостогівська археологічні культури. Кочовики раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та в Криму. Велике переселення народів. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян. Історичні витоки українського народу.

Тема 2. Русь-Україна (Київська Русь).

Розселення східнослов'янських племінних союзів (поляни, сіверяни, уличі, тиверці, хорвати (білі хорвати), волиняни (дуліби, бужани), древляни). Назва «Русь». Руська земля. Утворення Русі-України (Київської держави). Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність перших київських князів. Державотворення кінця X– середини XI ст. Запровадження християнства як державної релігії. «Руська правда». Правління наступників Ярослава Мудрого. Русь-Україна (Київська держава) в першій третині XII ст. Боротьба з половецькою загрозою. Роздробленість Русі-України (Київської держави). Суспільно-політичне та господарське життя. Культура й духовність.

Тема 3. Русь за часів роздробленості

Галицько-Волинська держава Правління Ярославичів. Боротьба за київський стіл між Ярославичами. Любецький з'їзд князів 1097 р. Князювання Володимира Мономаха та його сина Мстислава в Києві. Монгольська навала на землі Русі. Об'єднання Галицького та Волинського князівств Романом Мстиславичем. Князювання Данила Романовича. Галицько-Волинська держава за нащадків Данила Романовича. Персоналії: Володимир Мономах, Ярослав Осмомисл, Роман Мстиславович, Данило Романович, Юрій I Львович, Юрій II Болеслав. Поняття та терміни: «феодална роздробленість», «князівські уособиці», «вотчина».

Тема 4. Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Русі та Галицько-Волинської держави у IX-XIV ст.

Розвиток суспільно-політичного та господарського життя Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Поширення писемності. Розвиток культури та освіти Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Персоналії: літописець Нестор, Іларіон.

Тема 5. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (у другій половині XIV – першій половині XVI ст.)

Входження українських земель до складу Польщі, Литви та інших держав. Кревська унія. Остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Виникнення українського козацтва. Соціально-економічне життя. Розвиток культури та освіти. Персоналії: Ягайло, Вітовт, Хаджі-Гірей, Свидригайло, Костянтин Іванович Острозький, Юрій Дрогобич.

Тема 6. Українські землі в другій половині XVI ст.

Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 90-х років XVI ст. Братський рух. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти. Персоналії: Василь-Костянтин Острозький, Дмитро Вишневецький, Криштоф Косинський, Северин Наливайко, Іпатій Потій, Михайло Рогоза, Герасим Смотрицький, Іван Федоров, Іван Вишенський.

Тема 7. Українські землі у складі Речі Посполитої (перша половина XVII ст.)

Зміни в соціально-економічному житті. Розвиток міст. Вплив Берестейської унії на розвиток церковного життя в Україні. Відновлення церковної православної ієрархії 1620 р. Розвиток культури та освіти. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у Хотинській війні. Козацькі повстання 1620-х – 1630-х рр. Персоналії: Петро Конашевич-Сагайдачний, Петро Могила, Йов Борецький. Поняття та терміни: «покозачення», «козацькі повстання», «доба героїчних походів козацтва».

Тема 8. Національно-визвольна війна українського народу під проводом Б. Хмельницького середини XVII ст.

Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Зовнішньополітична діяльність уряду Б. Хмельницького.

Тема 9. Українські землі наприкінці 50-х – у 80-ті рр. XVII ст.

Гетьманування І. Виговського. Ухвалення Гадяцьких статей 1658 р. Московсько- українська війна. Гетьманування Ю.Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Боротьба за об'єднання Правобережної та Лівобережної Гетьманщини. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України. Персоналії: І. Виговський, П. Тетеря, П. Дорошенко, І. Брюховецький, І. Сірко, Ю. Хмельницький, Д. Многогрішний, І. Самойлович. Поняття та терміни: «Руїна», «Андрусівське перемир'я», «Вічний мир».

Тема 10. Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.

Гетьманування І. Мазепи. Північна війна і Україна. Повстання під проводом Семена Палія (1702-1704 рр.). Конституція П.Орлика. Гетьманування І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду» 1734 р. Розвиток культури та освіти. Києво-Могилянська академія. Персоналії: І. Мазепа, І. Скоропадський, П. Полуботок, Д. Апостол, П.Орлик, Ф. Прокопович. Поняття та терміни: «Конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «козацьке бароко», «козацькі літописи».

Тема 11. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Гетьманування К.Розумовського. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорозької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Розгортання гайдамацького та опришківського рухів. Зміни в політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі. Розвиток культури, науки, освіти. Персоналії: К.Розумовський, П.Калнишевський, Г. Сковорода, М. Березовський, І. Григорович-Барський. Поняття та терміни: «автономія», «Нова (Підпільненська) Січ», «Задунайська Січ», «Коліївщина», «паланка», «зимівник».

Тема 12. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Розвиток національного руху. Поширення на Україну російського та польського суспільних рухів. Повстання під проводом У. Кармалюка.

Тема 13. Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження в західноукраїнських землях. Діяльність «Руської трійці». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848-1849 рр. Діяльність Головної руської ради (1848-1851 рр.). Персоналії: М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький, Л. Кобилиця, О. Духнович. Поняття та терміни: «Королівство Галиції й Лодомерії», «Весна народів 1848- 1849 рр.», «Головна руська рада», «Руська трійця».

Тема 14. Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Національне відродження. Розвиток освіти, науки, літератури, мистецтва й архітектури. Відкриття університетів. «Історія русів». Галицько-руська

матиця. Собор руських вчених. Персоналії: П. Гулак-Артемівський, Г. Квітка-Основ'яненко, М. Максимович, В. Каразін, М. Остроградський.

15. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.

Кримська війна 1853-1856 рр. і Україна. Реформи 60 – 70-х рр. XIX ст. і процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Журнал «Основа». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства». Персоналії: В. Антонович, М. Драгоманов, П. Чубинський, Б. Грінченко. Поняття та терміни: «земства», «громадівський рух», «русифікація», «Братство тарасівців».

Тема 16. Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.

Національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція. Політизація національного руху й утворення перших політичних партій: Русько-української радикальної партії (УРП), Української національно-демократичної партії (УНДП), Української соціал-демократичної партії (УСДП). Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».

Тема 17. Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.

Піднесення української культури Освіта. Розвиток науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Церковне життя.

Тема 18. Українські землі у складі Російської імперії на початку XX ст.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Становлення і консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905 – 1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Посилення реакції у 1907 – 1914 рр. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну. Персоналії: Є. Чикаленко, С. Єфремов, С. Петлюра, М. Міхновський.

Тема 19. Західноукраїнські землі на початку XX ст.

Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив української греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення Західної України. Боротьба політичних партій Західної України за реформу виборчої системи. Персоналії: А. Шептицький, К. Трильовський, І. Боберський, А. Волошин.

Тема 20. Україна в роки Першої світової війни

Позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та Наддністрянщини щодо війни. Перебіг воєнних дій на території України. Діяльність австрійської та російської адміністрації в Галичині. Бойовий шлях легіону Українських січових стрільців. Персоналії: К. Левицький, Д. Дорошенко, О. Бобринський. Поняття та терміни: «Світова війна», «Союз визволення України», «Головна українська рада», «Галицько-Буковинське генерал-губернаторство».

Тема 21. Українська революція Революційні події в Україні у 1917 –на початку 1918 р.

Еволюція поглядів політичних сил України щодо статусу українських земель (Універсали Центральної Ради). Політика Української Центральної Ради в умовах загострення конфлікту з Тимчасовим урядом. Проголошення УНР; війна з більшовицькою Росією. IV Універсал і проголошення незалежності УНР. Персоналії: М. Грушевський, С. Єфремов, В. Антонов-Овсієнко, Ю. Коцюбинський. Поняття та терміни: «автономізація», «самостійники», «Універсали УЦР», «Генеральний секретаріат», «Народний секретаріат», «українізація армії», «регіональні республіки».

Тема 22. Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918- 1921 рр.)

Брестський мир та Військова конвенція УНР з Німеччиною й Австро-Угорщиною. Прийняття Конституції УНР. Гетьманський переворот і утворення Української Держави. Утворення ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Акт злуки УНР та ЗУНР. Окупація військами Антанти півдня України. Денікінський режим в Україні. «Київська катастрофа». Більшовицький режим в Україні. Друга радянсько- українська війна. Прийняття Конституції УСРР 1919 р. «Чортківська офензива». Перший «Зимовий похід» армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Утворення Галицької СРР. Другий «Зимовий похід» Армії УНР.

Тема 23. Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921-1928 рр.)

Неп в УСРР. Голод у південних губерніях УСРР. Відбудова народного господарства. Вхід УСРР до складу СРСР. Політика «коренізації» в УСРР (українізація). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих Українське національне відродження 1920-х рр. Боротьба з націонал-комунізмом. Персоналії: Л. Каганович, О. Шумський, М. Скрипник, М. Волобуєв, М. Хвильовий (Фітільов), Г. Юра, Л. Курбас, М. Бойчук, О. Довженко.

Тема 24. Радянська модернізація України й утвердження тоталітарного режиму (1929-1939 рр.)

Радянська модернізація України: особливості суспільно-політичного, соціально-економічного, духовно-культурного життя. Голодомор 1932-1933 рр. як геноцид українського народу. Масові репресії. Ідеологізація суспільного життя, формування культу особи. Згорання українзації. Антицерковна кампанія. Поняття та терміни: «форсована індустріалізація», «стаханівський рух», «колективізація», «адміністративно-командна система», «розкуркулення», «закон про п'ять колосків», «голодомор», «розстріляне відродження».

Тема 25. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (1921-1939 рр.)
Українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Економіка українських земель. Різні течії в суспільно-політичному русі, радикалізація політичного життя в 1930-х рр. Персоналії: Є. Коновалець, Д. Донцов, В. Липинський, А. Волошин.

Тема 26. Україна під час Другої світової війни (1939-1945 рр.)

Пакт Молотова-Ріббентропа і початок Другої світової війни. Включення Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Напад нацистської Німеччини на СРСР. Встановлення нацистського окупаційного режиму. Розгортання радянського партизанського руху. Діяльність ОУН. Утворення УПА. Визволення України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Перемога у Другій світовій війні. Персоналії: С. Тимошенко, М. Кирпонос, С. Ковпак, О. Федоров, О. Сабуров, А. Мельник, С. Бандера, Р.Шухевич, О. Довженко, О. Теліга.

Тема 27. Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 – на початку 1950-х років

Зовнішньополітична діяльність УРСР. Адміністративно-територіальні зміни. Відбудова промисловості. Голод в Україні 1946-1947 рр. Радянська західних областей України. Боротьба ОУН та УПА. Зміцнення тоталітарного режиму. Персоналії: Д. Мануїльський, О. Гончар, Й. Сліпий. Поняття та терміни: «операція «Вісла», «ждановщина», «космополітизм», «лисенківщина».

Тема 28. Україна в умовах десталінізації

Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950-1960-х рр.: припинення масових репресій, реабілітація. Зміни адміністративно-територіального устрою УРСР. Реформування управління економікою, зміни в соціальній сфері. Виникнення руху «шістдесятників», дисидентського руху наприкінці 1950 – на початку 1960-х рр. Поняття та терміни: «відлига», «лібералізація», «політична реабілітація», «шістдесятники», «раднаргоспи», «дисидентство».

Тема 29. Україна у період загострення кризи радянської системи
Політико-ідеологічна криза радянського ладу в Україні (середина 1960 –початок 1980-х рр.). Конституція УРСР 1978 р. Спроби економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Тенденції розвитку соціальної сфери. Культура і духовне життя. Русифікація. Опозиційний рух; Українська Гельсінська спілка. Персоналії: В. Марченко, В.Чорновіл, С. Параджанов, В. Стус, В. Романюк, М. Руденко, П. Шелест, В. Щербицький.

Тема 30. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України
Загострення соціально-економічної кризи і початок «перебудови» М. Горбачова. Чорнобильська катастрофа 1986 р. Формування багатопартійності, виникнення Народного руху України за перебудову, перші альтернативні вибори до Верховної Ради. Прийняття Декларації про державний суверенітет. Акт проголошення незалежності України. Проведення референдуму та виборів Президента України.

Тема 31. Україна в умовах незалежності

Початок державотворчих процесів. Дострокові вибори до Верховної Ради та вибори Президента України 1994 р. Прийняття державної символіки, формування інституту громадянства. Ухвалення Конституції 1996 р. та змін до неї. Особливості здійснення приватизації. Лібералізація цін і запровадження національної грошової одиниці. Інтеграція України в європейське та світове співтовариство. Соціально-економічне та культурне життя. «Революція Гідності». Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Президентські вибори 2014 р. Антитерористична операція. Угода про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС). Персоналії: Л. Кучма, В. Ющенко, В.Янукович, П. Порошенко. Президентські вибори 2019 р. Президентство В. Зеленського.

Російсько-українська війна. Поняття та терміни: «революція на граніті», «Помаранчева революція», «Євромайдан», «Небесна сотня», «Революція Гідності», «сепаратизм», «анексія», «антитерористична операція (АТО)», «тимчасово окупована територія».

ЛІТЕРАТУРА:

Бойко О. Д. Історія України: підручник. 7-ме вид. Київ, 2018.

Історія України (з найдавніших часів до початку ХХ століття): навч. посібн. для студ. гуман. ф-тів вищ. навч. закл. [В. М. Литвин та ін.]. Київ, 2012.

Власов В. С. Історія України. 8 клас [Текст]: підручник для загальноосвіт. навч. закл. Київ : Генеза, 2016. 256 с.

Гісем О. В. Історія України [Текст]: підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015. 272 с.

Історія України [Текст]: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н. Сорочинська. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2022. 260 с.

Історія України [Текст]: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл.: рівень стандарту, академ. рівень / С. В. Кульчицький, Ю. Г. Лебедева. 2-ге вид. Київ : Генеза, 2012. 301,

Історія України [Текст]: підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. : рівень стандарту, академ. рівень / С. В. Кульчицький, Ю. Г. Лебедева. К. : Генеза, 2011. 302 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

Бібліотека Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка

Бібліотека Кременецького краєзнавчого музею

Сайт Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського
<http://www.nbu.gov.ua/>

Сайт Інституту історії України НАН України <http://history.org.ua/uk>

Сайт Співки археологів України <http://www.vgosau.kiev.ua/>

Електронна бібліотека «Діаспоріана» <http://diasporiana.org.ua/>